Satura rādītājs

1. Tiesu sastāvs un lietu sadalījums ... 3
2. Tiesas procesa identificēšana ... 3
3. Sabiedrības piedalīšanās tiesas sēdēs ... 4
3.1. Sēdes ... 4
3.2. Tiesības piedalīties ... 4
3.3. Apcietinājuma piemērošanas un apcietinājuma termiņa pagarināšanas sēdes (sēde pirmstiesas izmeklēšanā sakarā ar drošības līdzekļa piemērošanu) ... 4
3.4. Ierobežojumi dalībai tiesas sēdēs ... 4
3.5. Apmeklētāju piedalīšanās tiesnešu apspriedēs un sprieduma nolasīšanā ... 5
4. Tiesu nolēmumu un informācijas pieejamība sabiedrībai ... 6
4.1. Tiesu pienākums izsniegt dokumentus ... 6
4.2. Tiesu pienākums nodrošināt informāciju ... 6
4.3. Apelācijas tiesības ... 6
4.4. Informācijas sniegšanas kārtība ... 6
4.5. Piekļūšana informācijai par lietas virzību ... 7
4.6. Piekļūšana dokumentiem tiesu arhīvos ... 9
4.7. Pieejamie dokumenti ... 9
4.8. Kopiju izsniegšanas veidi ... 9
4.9. Maksa par informāciju un tiesas nolēmumiem ... 10
5. Tiesnešu un tiesu personāla apmācība ... 10
5.1. Caurredzamības aspekti Tiesnešu apmācības centra darbībā ... 10
5.2. Ieteiktās pārmaiņas ... 10
6. Nolēmumu sagatavošana ... 11
7. Tiesu un mediju attiecības ... 11
7.1. Vispārīgi jautājumi ... 11
7.2. Tiesnesis un mediji ... 13
7.3. Mediju darba apstākļi ... 13
7.4. Tiesu atsaucība masu medijiem ... 13
7.5. Informācijas izplatīšanas veidi ... 13
8. Tiesu informācijas un spriedumu publicēšana ... 14
8.1. Likumdošanas normas ... 14
8.2. Tiesu nolēmumu publicēšana ... 14
8.3. Tiesu informācijas publicēšana ... 15
8.4. Tiesu nolēmumu publicēšana medijos ... 15

9. Rekomendācijas par tiesu datorsistēmām 16
9.1. Jautājumi, kas attiecas uz TIS 18

Tiesu caurredzamība

Likumos un praksē

Rekomendācijas pārmaiņām Latvijā

Šajā ziņojumā ieteiktajām izmaiņām būtu jāskar arī Administratīvā procesa likums, kas jau ir pieņemts Saeimā, bet stāsies spēkā 2003.gada 1.jūlijā. Kriminālprocesa kodeksam ieteiktās izmaiņas būtu jāņem vērā arī Kriminālprocesa likuma projektā. Rakstot likumprojektu "Par zvērinātiem tiesu izpildītājiem", likumdevējiem būtu jārēķinās ar publisku pieejamību informācijai par spriedumu izpildi.

Jāpiebilst, ka gatavojot Projekta dokumentu (Komponents 1, Aktivitāte 5), tiks detalizēti aprakstīts, kādi likumi, noteikumi vai instrukcijas ir grozāmi un kā (vai ir jāpieņem jauni). Šīs rekomendācijas nenorāda precīzi, piem., kurš punkts un kurš teikums kurā likumā būtu jāgroza un kā, jo šis process prasa ne tikai grozījumus esošajā likumā, bet arī citos likumos (vai arī citi likumi var radīt precedentu, un var tikt apgrūtināta nepieciešamā likuma grozīšana). Turpmākie ieteikumi **norāda**, kuri likumi, noteikumi vai instrukcijas ir jāpārskata un, iespējams, jāgroza. . Faktiskās izmaiņas, bez šaubām, ir attiecīgās ministrijas vai valdības institūcijas gala uzdevums.

1. Tiesu sastāvs un lietu sadalījums

Pašreizējā situācija Latvijā attiecībā uz tiesu sastāvu ir saskaņā ar Rietumeiropas standartu prasībām. Lietas sadala gan pēc nejaušības principa, gan atbilstoši tiesnešu noslogotībai un kvalifikācijai. Lietu sadalei pēc nejaušības principa Latvijā gan vajadzētu būt biežākai. Tomēr Latvija nepārkāpj tās uzņemtās starptautiskās saistības par tiesu darbības caurredzamību un lietu sadali starp tiesnešiem.

Būtu jāveic izmaiņas likumdošanā, kas attiektos uz lietu sadali starp tiesnešiem un **paaugstinātu to tiesnešu un/vai tiesu priekšsēdētāju atbildību**, kuri precīzi neievēro Tieslietu ministrijas 2000.gada 27.marta instrukciju Nr. 1-2/4. Turklāt īpaša uzmanība būtu jāvelta atkāpēm no principiem konkrētā tiesā. Vispiemērotākais veids, kā šo uzdevumu veikt, būtu regulāri iekšējie auditi.

2. Tiesas procesa identificēšana

Informācijai par to, kādi tiesas procesi ir ierosināti, tiek izskatīti vai ir jau pabeigti, būtu jābūt viegli pieejamai sabiedrībai un masu medijiem. Šim nolūkam tiesai ir jāveic visu lietu uzskaite. Pastāv atšķirības starp to, kā tiesas nodrošina informāciju sabiedrībai un masu medijiem par aktuāliem tiesas procesiem. Tieslietu ministrijai jābūt stingrākai instrukciju lietošanā un ievērošanā, kad tās skar tiesu reģistru vešanu. Tieslietu ministrijai ir jāuzraksta saprotamas instrukcijas par to, cik detalizētiem šiem reģistriem jābūt (laiks, datums utt.). Attiecīgās izmaiņas likumdošanā veicamas Tieslietu ministrijas līmenī. Tiesas ievēro starptautiskās prasības reģistros esošo personas datu apstrādē. Nacionālajā likumdošanā jāveic grozījumi, lai novērstu iespēju liegt plašākai sabiedrībai un masu medijiem pieeju tiesu reģistriem. Veicot reģistrācijas datu apstrādi, jāievēro Personas datu aizsardzības likums.

3. Sabiedrības piedalīšanās tiesas sēdēs

3.1. Sēdes

Tiesas sēžu koncepcija Latvijā ietver, *inter alia*, apcietinājuma piemērošanas un apcietinājuma termiņa pagarināšanas sēdes apcietinātajām personām krimināllietās, tiesas sēdes civillietās, krimināllietās un administratīvajās lietās. Mutvārdu procesa reglamentēšana Latvijas likumdošanā un realizēšana praksē atbilst principam, ka mutvārdu procesa sēde tiek noturēta pēc indivīda pieprasījuma, ja vien šāda tiesas sēde ir nepieciešama un nav nekādu īpašu argumentu, lai to nenoturētu (Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6.panta interpretācija).

3.2. Tiesības piedalīties

Kopumā tiesu sēdes Latvijā ir atklātas. Tā kā tiesības apmeklēt tiesas sēdes ietver arī iespēju sekot šīm sēdēm, tad jāveic divi pasākumi (no praktiskā viedokļa), lai ieviestu nepieciešamās pārmaiņas:

- Tiesu sēžu zālēm ir jābūt tāda izmēra, kas atbilst sabiedrības prasībām piedalīties tiesu sēdēs, un jāņem vērā tiesas atrašanās vieta;
- Lielākās tiesu sēžu zāles jāaprīko ar tādām tehniskām ierīcēm kā mikrofoni un klausīšanās austiņas.

3.3. Apcietinājuma piemērošanas un apcietinājuma termiņa pagarināšanas sēdes (sēde pirmstiesas izmeklēšanā sakarā ar drošības līdzekļa piemērošanu)

Kriminālprocesa kodeksa 76.pantā un 77.pantā nav minēts, ka apcietinājuma piemērošana un apcietinājuma termiņa pagarināšana var tikt izskatīta slēgtā tiesas sēdē. Tomēr praksē lielākā daļa minēto tiesas sēžu nav atklāti pieejamas sabiedrībai. Gadījumos, kad pirmstiesas izmeklēšana nav pabeigta līdz apcietinājuma piemērošanas vai apcietinājuma termiņa pagarināšanas izlemšanai, šī jautājuma izskatīšana atklātā tiesas sēdē var kaitēt turpmākai krimināllietas izmeklēšanai. Tāpēc minētie Kriminālprocesa kodeksa panti būtu jāpapildina šādi:

> *Gadījumā, ja pirmstiesas izmeklēšana nav pabeigta līdz, apcietinājuma piemērošanas vai apcietinājuma termiņa pagarināšanas izlemšanai un šī jautājuma izskatīšana atklātā tiesas sēdē, izpaužot sabiedrībai informāciju, var kaitēt turpmākai izmeklēšanai, tiesa var nolemt par šī jautājuma izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē.*

3.4. Ierobežojumi dalībai tiesas sēdēs

Tiesības apmeklēt tiesas sēdes var tikt ierobežotas divējādi: daļēji izslēdzot publiku, ar tiesas zālē pieļaujamā apmeklētāju skaita ierobežošanu, vai arī pilnībā izslēdzot sabiedrības līdzdalību, izskatot lietu slēgtā tiesas sēdē . Turklāt pastāv nosacījumi, kas ierobežo līdzdalību netieši, piemēram, ierobežojumi izmantot noteiktu aparatūru vai drošības kontrole.

3.4.1. Klausītāju skaita ierobežošana un izslēgšana

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 152.pantu un Administratīvā procesa likuma 207.pantu, ja tiesas sēžu zālē ielaižamo personu skaita ierobežojums ir nepieciešams nolūkā novērsts drūzmēšanos, apmeklētāji tiek sadalīti grupās: pušu radinieki, žurnālisti un pārējā sabiedrība. Radiniekiem un žurnālistiem tiek piešķirta prioritāte salīdzinoši ar pārējo sabiedrību. Kriminālprocesa kodeksā līdzīgas normas nav. Tās vajadzētu ieviest, piem., 17.pantā:

Tiesas sēžu zālē ielaižamo personu skaitu nosaka atbilstoši zālē esošo vietu skaitam. Cietušā un tiesājamā radiniekiem un masu saziņas līdzekļu darbiniekiem ir priekšrocības tiesības būt klāt lietas izskatīšanā.

3.4.2. Slēgtās tiesas sēdes

Latvijā gan likumdošana, gan tiesu prakse atbilst Rietumu principiem attiecībā uz slēgtām tiesas sēdēm.

Nav speciālu prasību, kas noteiktu, ka, noturot slēgtu tiesas sēdi, tas būtu jānorāda tiesas sēdes protokolā. Līdz ar to būtu jāpapildina Kriminālprocesa kodeksa 87.pants un Administratīvā procesa likuma 137.pants par tiesas sēdes protokola saturu.

3.4.3. Aizliegums izmantot noteiktu aparatūru un drošības kontrole

Tā kā Eiropā nav vispārējas tiesību normas par to, vai fotografēšana, filmēšana, TV ieraksti un tiešraides, būtu pieļaujamas tiesas sēdēs un sprieduma pasludināšanā, nevar apgalvot, ka Latvijas likumdošanā obligāti veicamas kādas izmaiņas. Tomēr kopējā tendence Eiropā ir vērsta uz atklātības palielināšanu, un tiesu prakse jāvirza saskaņā ar to.

Civilprocesa likumā un Kriminālprocesa kodeksā nepastāv nosacījumi (lai gan tajos vispār nav specifisku normu, kas regulētu šo jomu), ka tiesa personu nopratināšanas laikā var aizliegt audioierakstus, ja tā var mulsināt šo personu un līdz ar to kaitēt tiesas izmeklēšanai . Tomēr praksē šādos gadījumos tiesneši bieži aizliedz veikt audio ierakstus. Foto, kino un video aparatūras lietošana tiesas sēdē pieļaujama tikai ar tiesas atļauju saskaņā ar Civilprocesa likuma 152.pantu. Pirms šāda jautājuma izlemšanas tiesai jāuzklausa lietas dalībnieku viedokļi. Šīs normas nav pretrunā ar Rietumeiropas tiesu caurredzamības standartiem.

3.5. Apmeklētāju piedalīšanās tiesnešu apspriedēs un sprieduma nolasīšanā

Tiesnešu apspriedes par spriedumiem un lēmumiem Latvijā nav publiskas, un tas atbilst Eiropas pieejai.

Tiem pašiem nosacījumiem, kas attiecas uz tiesas sēžu publisku apmeklējumu, ir jāattiecas arī uz klātbūtni spriedumu pasludināšanā. (skat. 3.2., 3.3., 3.4.1., 3.4.3.).

4. Tiesu nolēmumu un informācijas pieejamība sabiedrībai

4.1. Tiesu pienākums izsniegt dokumentus

Sabiedrībai ir tiesības piekļūt dokumentiem – tiesu nolēmumiem un citai tiesu informācijai – kas atrodas tiesas rīcībā, ja dokuments ir uzskatāms par oficiālu un nav slepens. Slepenības iemesliem jābūt norādītiem likumdošanā, un to interpretācijai jābūt sašaurinātai i. Latvijai ir jāmaina likumdošana un tiesu prakse par tiesu nolēmumu un tiesu informācijas pieejamību. Ieteicams papildināt galvenos likumdošanas aktus par tiesu iekārtu ar normām par vispārēju tiesu informācijas pieejamību sabiedrībai un tiesu pienākumu to nodrošināt. Tādējādi Likuma "Par tiesu varu" 19.pants būtu jāpapildina šādi:

> *Spriedumiem un lēmumiem pēc to pasludināšanas vai nosūtīšanas lietas dalībniekiem ir jābūt publiskiem, un informācijai par lietas iznākumu ir jābūt pieejamai. Tiesām pēc sabiedrības pieprasījuma ir jāsniedz oficiālos dokumentos atrodamā informācija no tiesu kartotēkām un arhīviem, ja tā nav slepena un netiek radīti šķēršļi tiesas normālai darbībai.*

Turklāt tiek ieteikts piemērot Informācijas atklātības likumu attiecībās ar tiesu institūcijām.

Tiesai nav tiesību interesēties par personas identitāti vai tās nolūkiem, izskatot oficiālu dokumentu. Tomēr, ja šī jautājuma noskaidrošana tiesai nepieciešama izlemjot, vai nepastāv kāds šķērslis saistībā ar slepenību šī dokumenta publiskošanai, tiesa var prasīt papildu informāciju. Gadījumā, ja dokumenta daļa satur slepenu informāciju, tas tomēr nav pietiekams iemesls liegt personai pieeju pārējai dokumenta daļai. Ja dokuments pilnībā nevar būt pieejams, neatklājot tā slepeno daļu, tad pārējā daļa izsniedzama noraksta vai kopijas formā.

4.2. Tiesu pienākums nodrošināt informāciju

Tie paši noteikumi, kas attiecas uz tiesu pienākumu izsniegt dokumentus, attiecināmi arī uz tiesu pienākumu sniegt tiesu informāciju (sk. 4.1.).

Papildus minētajam, tiesām jāsniedz piemērota apjoma informācija par to darbību, *inter alia*, tiesām ir jāsniedz informācija par lietas virzību un tiesas sastāvu.

4.3. Apelācijas tiesības

Ieteicams papildināt vietējo likumdošanu tā, lai informācijas pieprasītājam būtu tiesības pieprasīt kompensāciju, ja tiesa liegusi pieeju dokumentam vai ir izsniegusi dokumentu ar ierobežojumiem. Atteikums jāizsniedz rakstiski, lai informācijas pieprasītājam būtu iespēja iesniegt apelāciju. Prasītājam vienmēr ir tiesības pieprasīt rakstisku lēmumu.

4.4. Informācijas sniegšanas kārtība

Tieslietu ministrijai jāizdod instrukcijas, lai nodrošinātu, vienādu dokumentu pieejamības kārtību visās tiesās. Šādiem normatīviem aktiem nevar būt ierobežojošs raksturs.

Personīgs kontakts. Tiesām jābūt atvērtām sabiedrībai darba dienās, un tiesas kancelejai, kurā glabājas izskatītu lietu dokumenti, ir jābūt atvērtai darba laikā. Kancelejai jāatbild uz vispārīgiem praktiskas dabas jautājumiem, piem., kad notiks tiesas sēde, u.c. Detalizētāki pieprasījumi un jautājumi jānovirza amatpersonai, kas ir atbildīga par lietu.

Tālrunis. Zināmu informācijas daudzumu var iegūt pa tālruni darba laikā. Jābūt iespējai pa tālruni pasūtīt to dokumentu kopijas, kuri attiecas uz izskatītajām lietām, kā arī kopijas par izskatāmajām lietām, un saņemt praktisku informāciju par izskatāmajām lietām., piem., vai tiesā ir iesniegts prasības pieteikums, kad paredzēta tiesas sēde u.c.

E-pasts. Gadījumos, kad ar tiesām var sazināties ar e-pasta starpniecību, šādi paziņojumi ir jāapstrādā tāpat kā citā veidā saņemtā informācija. Tādēļ uz jautājumiem ir jāatbild bez kavēšanās.

Fakss. Ja ar tiesām iespējams sazināties pa faksu, tad šādā veidā pieprasītā informācija ir jāapstrādā tāpat kā cita.

Mutiskai informācijai vienmēr jābūt bezmaksas. Sniedzot informāciju kā kopiju no oficiāla dokumenta, tiesai ir tiesības pieprasīt par to samaksu.

4.5. Piekļūšana informācijai par lietas virzību

4.5.1. Piekļūšana informācijai par pirmstiesas fāzi

Informācija, kurai jābūt publiskai:

- Lēmumi par krimināllietas ierosināšanu vai arī atteikšanos ierosināt krimināllietu; lēmumi par krimināllietas nosūtīšanu prokuroram kriminālvajāšanas uzsākšanai vai arī par par krimināllietas izbeigšanu.
- Informācija, kas attiecas uz pirmstiesas izmeklēšanu par to, vai, kad un par ko ir celta apsūdzība, vai arī par to, kad prokurors ir nolēmis necelt apsūdzību.
- Visi dokumenti, ko lietā iesniegušas puses, ieskaitot iesniegumus.

(sk. zemāk arī 4.5.2.)

4.5.2. Piekļūšana informācijai par izskatāmām lietām

Informācija, jābūt publiskai:

- Visi tiesas lēmumi, kas oficiāli izsniegti pusēm un tādējādi uzskatāmi par nosūtītiem un pieejamiem publiski. Šeit ir ietverti lēmumi par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumus (pieteikumus, sūdzības), par prasības pieteikuma (pieteikuma, sūdzības) atstāšanu bez virzības vai par prasības pieteikuma (pieteikuma, sūdzības) pieņemšanu un lietas ierosināšanu.
- Informācija par tiesas sastāvu. Tiklīdz par to ir pieņemts lēmums (kas bieži vien nenotiek līdz pat tiesas sēdes sākumam).
- Informācija par lietā iesaistītām personām (lietas dalībnieki civillietās, administratīvā procesa dalībnieki administratīvajās lietās, procesa dalībnieki krimināllietās). Izskatāmo lietu sarakstā jāuzrāda dati par pusēm. Oficiālajā informācijā jāietilpst arī datiem par aizstāvjiem un prokuroriem.
- Informācija par precīzu tiesas sēdes sākšanās laiku. Tam jābūt norādītam izskatāmo lietu sarakstā.
- Lēmumi par to, vai tiesvedībā pieņemtā lieta ir nodota citai tiesai, vai lietas izskatīšana konkrētā lietā ir atlikta, vai tiesvedība ir apturēta.

Kriminālprocesa un Civilprocesa likumos nepieciešams veikt papildu labojumus, lai informācija būtu publiski pieejama, kā jau minēts punktos 4.5.1., 4.5.2. un 4.7. Tādēļ Kriminālprocesa kodeksa 17.pants būtu jāpapildina šādi:

Sabiedrībai jādod pieejas tiesības dokumentiem (spriedumiem, lēmumiem un citai tiesu informācijai), ko glabā tiesas, ja dokuments netiek uzskatīts par slepenu. Slepenības iemesliem jābūt nostiprinātiem likumā, un tiem dodama ierobežota interpretācija.

- *Dokumenti, kuriem jābūt publiskiem un pieejamiem:*
- *Lēmumi par krimināllietas ierosināšanu vai atteikšanos ierosināt krimināllietu, lēmumi par krimināllietas nosūtīšanu prokuroram kriminālvajāšanas uzsākšanai vai par krimināllietas izbeigšanu, par to, vai ir nepieciešams celt apsūdzību, vai nē, par to, vai uzsākt pirmstiesas izmeklēšanu vai to izbeigt.*
- *Informācija, kas attiecas uz pirmstiesas izmeklēšanu par to, vai, kad un par ko ir celta apsūdzība, vai un kad prokurors nolēmis necelt apsūdzību.*
- *Visi procesa dalībnieku iesniegtie dokumenti, ieskaitot iesniegumus.*
- *Visi dokumenti, ko iesnieguši procesa dalībnieki , ieskaitot iesniegumus pavēstēm un pierādījumus.*
- *Tiesas starplēmumi pēc to nosūtīšanas.*
- *Tiesu sēžuprotokoli pēc sprieduma pasludināšanas vai tā nosūtīšanas procesa dalībniekiem.*
- *Tiesu sēžu ieraksti pēc nopratināšanas tiesā.*
- *Spriedumi un galīgie lēmumi pēc to pasludināšanas un nosūtīšanas. Dokumentiem jābūt pieejamiem precīzas oriģināla kopijas veidā, ieskaitot pamatojumu, tiesnešu atšķirīgās domas, balsošanas rezultātus, ziņas par procesa dalībniekiem.*
- *Tiesas izpildu dokuments –spriedums, vai cits izpildu dokuments .*

Šādu pantu rekomendējams ieviest arī Kriminālprocesa likuma projektā.

Civilprocesa likuma 11.pants un Administratīvā procesa likuma 108. pants jāgroza šādi:

Sabiedrībai jādod pieejas tiesības dokumentiem (spriedumiem, lēmumiem un citai tiesu informācijai), ko glabā tiesas, ja dokuments netiek uzskatīts par slepenu. Slepenības iemesliem jābūt nostiprinātiem likumā, un tiem dodama šaura interpretācija. Dokumentiem, kuriem jābūt publiskiem un pieejamiem:

- *Visi lietas dalībnieku iesniegtie dokumenti, ieskaitot iesniegumus.*
- *Visi dokumenti, ko iesniegušas puses, ieskaitot prasības pieteikumus, pieteikumus, sūdzības un pierādījumus.*
- *Tiesas starplēmumi pēc to nosūtīšanas;*
- *Tiesu sēžu protokoli pēc sprieduma pasludināšanas vai arī nosūtīšanas lietas dalībniekiem.*
- *Tiesu sēžu ieraksti nopratināšanas tiesā.*
- *Spriedumi un galīgie lēmumi pēc to pasludināšanas un nosūtīšanas lietas dalībniekiem. Dokumentiem jābūt pieejamiem precīzas oriģināla kopijas veidā,*

ieskaitot pamatojumu, tiesnešu atšķirīgās domas , balsošanas rezultātus, ziņas par lietas dalībniekiem.

- *Tiesas izpildu dokuments –spriedums, vai cits izpildu dokuments .*

4.5.3. Informācija par spriedumu pasludināšanu

Spriedumiem un galīgiem lēmumiem ir jābūt publiski pieejamiem tad, kad tie ir pasludināti vai nosūtīti, un informācijai par lietas iznākumu no šā laika jābūt pieejamai.

Atbilstoši priekšlikumi šajā jautājumā ir minēti 4.1. punktā par papildinājumiem likumā "Par tiesu varu".

4.5.4. Informācija par apelāciju

Apelācijas sūdzībai jābūt publiski pieejamai. Tādēļ tie paši noteikumi, kas attiecas uz informācijas pieejamību pirmās instances tiesā, piemērojami arī informācijas pieejamībai apelācijas instances tiesā.

4.5.5. Informācija par tiesu nolēmumu izpildi

Visai informācijai par tiesas nolēmuma izpildes gaitu jābūt pieejamai tiesu izpildītāju institūcijā. Šajā sakarā ir jāmaina pašreizējā tiesu izpildītāju prakse.

4.6. Piekļūšana dokumentiem tiesu arhīvos

Visām tiesām jābūt iespējai (kopēšanas aprīkojums un personāls) izsniegt savu arhīvu dokumentus ne tikai par nesen iztiesātām lietām, bet arī vecākus dokumentus.

4.7. Pieejamie dokumenti

Dokumentiem, kuriem jābūt publiskiem un pieejamiem:

- Visi dokumenti, ko iesniegušas puses, ieskaitot prasības pieteikumus, sūdzības un pierādījumus.
- Tiesas starplēmumi pēc to nosūtīšanas.
- Tiesas sēžu protokoli pēc sprieduma pasludināšanas vai nosūtīšanas.
- Tiesas sēžu ieraksti pēc nopratināšanas tiesā.
- Spriedumi un galīgie lēmumi pēc to pasludināšanas un nosūtīšanas. Dokumentiem jābūt pieejamiem precīzas oriģināla kopijas veidā, ieskaitot pamatojumus, tiesnešu atšķirīgās domas, balsošanas rezultātus, ziņas par lietas dalībniekiem.
- Tiesas izpildu dokuments –spriedums, vai cits izpildu dokuments.

Par nepieciešamām likumdošanas izmaiņām sk. šī ziņojuma 4.5.2. punktu.

4.8. Kopiju izsniegšanas veidi

Neatkarīgi no tā, kā tiesa nolemj izsniegt kopijas, atbilde uz pieprasījumu ir jādod nekavējoties.

Personīgs kontakts. Dokumentiem jābūt pieejamiem tūlīt pēc pieprasījuma, ja tas ir iespējams. Ja daļa no dokumenta ir slepena, tad atlikusī daļa ir jāizsniedz kopijas veidā. Ar dokumentiem

no izskatāmām lietām var notikt aizkavēšanās, ja lietas tiesnesis izmanto pieprasītos dokumentus vai arī ja dokuments tiek izmantots citādi. Informācijas pieprasītajam jābūt iespējai iepazīties ar dokumentu oriģināliem tiesā. Gadījumos, kad dokumentus nevar saprast vai nolasīt bez tehnisku palīgierīču palīdzības, piem., audioieraksti vai citi tehniski pierādījumi, tiesai ir jānodrošina nepieciešamais tehniskais aprīkojums.

Pasta pakalpojumi. Sabiedrībai jābūt iespējai saņemt kopijas pa pastu.

*Fakss***.** Faksu ieteicams izmantot, īpaši, ja dokumenti nav liela apjoma.

Šā ziņojuma 4.4.nodaļā minētajos Tieslietu ministrijas normatīvajos aktos būtu jāietver kopiju izsniegšanas un izplatīšanas kārtība.

4.9. Maksa par informāciju un tiesas nolēmumiem

Par dokumentu kopijām (ieskaitot dokumentus, kas nosūtīti pa faksu) var tikt pieprasīta samaksa. Ņemot vērā Latvijas praksi, ieteicams pārskatīt administratīvo izmaksu likmes, jo samaksa par administratīvajiem izdevumiem Latvijā ietver nemainīgu maksu, neatkarīgi no dokumenta apjoma. Tomēr būtu ieteicams izņēmuma gadījumiem noteikt maksimālo samaksas apjomu. Pretējā gadījumā, piem., plašas pirmstiesas izmeklēšanas dokumentu kopijas var būt ļoti dārgas. Samaksu drīkst pieprasīt tikai par kopijām. Tas nozīmē, ka dokumentu meklēšana ir bezmaksas. Tāpat arī informācija, kas sniegta telefoniski vai pa e-pastu, ir bezmaksas.

5. Tiesnešu un tiesu personāla apmācība

5.1. Caurredzamības aspekti Tiesnešu apmācības centra darbībā

Šobrīd neviens no Tiesnešu apmācības centra (TAC) kursiem nav īpaši paredzēts caurredzamības jautājumiem. Tomēr agrāk diezgan daudzi kursi ir bijuši saistīti ar caurredzamību, piem., mediju attiecības, ētika (vispārējā), spriedumu pasludināšana, kā arī kursi par pretkorupcijas jautājumiem. Mediju attiecību kurss ir viens no tiem, kas visciešāk saistīts ar caurredzamību. Tāpat ir notikuši kursi kancelejas vadītājiem, bet tie nav koncentrējušies uz caurredzamības jautājumiem.

5.2. Ieteiktās pārmaiņas

Šis projekts paredz apmācību programmu tiesnešiem un tiesu darbiniekiem par caurredzamības jautājumiem. Šāda programma jau tikusi izstrādāta ciešā sadarbībā ar TAC, un tā ir īpaši paredzēta tiesnešu un tiesu darbinieku zināšanu padziļināšanai par caurredzamības jautājumiem. Programma ir iekļauta ziņojumā par Tiesnešu un tiesu personāla apmācību.

Seko dažas specifiskas rekomendācijas:

- Šo programmu turpina piedāvāt tiesnešiem arī pēc tekošā projekta noslēguma. Tāpat tiek ieteikts katru gadu veidot vienu līdz diviem jauniem kursiem par caurredzamības jautājumiem, un šie kursi veido noteiktu skaitu no visiem TAC kursiem – precīzs skaits jānosaka sadarbībā ar TAC, bet droši vien ne mazāk kā četri vai pieci kursi.

- Noteiktam kursu skaitam jābūt starptautiski orientētam, un tie jāpasniedz kvalificētiem starptautiskiem lektoriem. Šajā kontekstā viena no lielākajām problēmām gandrīz visiem tiesnešiem, ir slikta angļu valodas prasme. Tādēļ tiesnešiem ieteicams laika gaitā apgūt angļu valodu vismaz darba līmenī (kas atļautu viņiem lasīt un saprast juridisko literatūru angļu valodā).
- Kā daļa no mediju apmācības programmas varētu būt bukleta izveidošana par darbu ar medijiem, ko varētu izplatīt visiem tiesnešiem un tiesu darbiniekiem (neatkarīgi no tā, vai viņi ir piedalījušies apmācību kursā par attiecībām ar medijiem).

Nolūkā paaugstināt kursu efektivitāti par atklātības jautājumiem mēs izsakām šādas vidēja termiņa rekomendācijas:

- Identificēt finansējuma avotus, lai varētu iespiest mācību materiālus katram kursam, kā arī uzglabāt studiju materiālus elektroniskā formātā izmantošanai nākotnē (to var darīt šī projekta portālā); šie materiāli var vienmēr tikt izmantoti atsaucēm un uzziņām.
- Uzlabot kursu un lektoru novērtējuma sistematizāciju, motivējot tiesnešus daudz aktīvāk piedalīties kursu vērtēšanas procesā; veidot datu bāzi kursu novērtējuma rezultātiem.
- Iegādāties programmatūru, kas ļautu Tieslietu ministrijai dalīties un apmainīties ar TAC tiesnešu datu bāzes informācijā.
- Izveidot 5 gadu biznesa plānu ar mērķi palīdzēt TAC kļūt finansiāli neatkarīgiem.

6. Nolēmumu sagatavošana

Likumdošana par nolēmumu sagatavošanu Latvijā atbilst principam, ka tiesā izmantotajai valodai jābūt saprotamai vienkāršam cilvēkam, un sprieduma argumentācijai jābūt skaidri strukturētai un paskaidrotai. Tas nav pretrunā ar Latvijas starptautiskām saistībām – Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas 6.1.pantu. Tādēļ nav nepieciešams veikt grozījumus Latvijas tiesu nolēmumu sagatavošanas praksē par caurredzamības jautājumiem. Tiesnešu apmācības programmai vajadzētu veltīt īpašu uzmanību Rietumu tipa juridiskai argumentācijai, jo Latvijā trūkst pietiekamas juridiskas argumentācijas spriedumos. To vajadzētu iestrādāt tiesnešu apmācībā kā atsevišķu lekciju.

7. Tiesu un mediju attiecības

7.1. Vispārīgi jautājumi

Atklātība tiesās ir visai atkarīga no komunikācijas starp tiesām un medijiem, jo tie pārstāv lielākās sabiedrības daļas intereses. Ļoti svarīgi, lai gan medijiem (sabiedrībai), gan tiesām būtu definēta komunikācijas politika (tā sauktie "spēles noteikumi"). Tas veicinātu atklātuma principu izpratni un to praktisko izmantošanu.

Kopējai komunikācijas politikai jābalstās uz noteiktiem juridiskiem principiem, starptautiskām saistībām un paražām. Saskaņā ar Informācijas atklātības likumu ikvienam ir tiesības jautāt un saņemt informāciju no valsts institūcijām, ja šai informācijai nav ierobežojumu. Tomēr likums attiecas tikai uz informāciju, kas ir valsts pārvaldes iestāžu un

pašvaldību iestāžu rīcībā. Tas nozīmē, ka informācijas atklātība tiesu institūcijās netiek regulēta. Lai mainītu situāciju, tiesu sistēmas institūcijas (ieskaitot tiesas) ir jāiekļauj Informācijas atklātības likumā.

Komunikācijas politikai jābalstās uz minēto likumu, un valdības pieņemto komunikācijas politiku. Šīs valdības vadlīniju komunikācijas politikas mērķis ir veidot efektīvu saikni starp valsts pārvaldi un sabiedrību.

Vadlīnijas piedāvā fundamentāli mainīt komunikācijas sistēmu un darba metodes, kā rezultātā būs dziļāk izprotams valsts pārvaldes darbs un tiks radīta atklāta un efektīva sistēma komunikācijas organizēšanai valsts pārvaldē.

Šādu politiku tiesu sistēmai var radīt Tieslietu ministrija sadarbībā ar tiesām un medijiem. Šim procesam jābūt tik atklātam, cik vien iespējams, iesaistot visas interešu grupas. Komunikācijas politika jāadaptē tiesās un tā jāizmanto kā praktisks instruments un vispārējas vadlīnijas darbā ar medijiem. Šīs politikas stratēģiskajam mērķim jābūt sabiedrības pieejamības veicināšanai tiesu spriedumiem un tiesu informācijai.

Efektīvai komunikācijas politikai var būt pozitīva ietekme uz spriedumu kvalitāti. Sagatavojot spriedumu, tiesnesis zinās, ka bez tā vienreizējas nolasīšanas tiesas zālē ir iespēja, ka neierobežots cilvēku skaits var izpētīt spriedumu.

Tiesu spriedumu publicēšana var palīdzēt cīnīties ar korupciju. Tiesnesim būs daudz grūtāk attaisnot vainīgo personu vai piespriest nepiemērotu sodu par nopietnu noziegumu.

Tiesu lēmumu publicēšana internetā atvieglotu to analizēšanu. Šobrīd ir diezgan sarežģīti to darīt tehnisko problēmu dēļ. Savākt visus materiālus, kas attiecas uz pētāmo jautājumu ir grūti un pat neiespējami. Materiālu trūkums atspoguļojas pētījuma kvalitātē. Spriedumu pieejamība uzlabotu to analīzi un lietu izpēti. Tas attiecīgi palīdzētu attīstīt likumdošanu un uzlabot tiesu praksi.

Spriedumu un tiesu informācijas publicēšanai var būt preventīva ietekme, kas ir nozīmīgs faktors cīņā ar korupciju. Tiesu lēmumu publicēšana atspoguļos atklātības līmeni valsts institūcijās. Šobrīd sabiedrības locekļiem (medijiem) ir pieejama informācija par Saeimas, valdības un vietējo pašvaldību aktivitātēm. Tāda pati atklātība būtu jāpanāk arī tiesu sistēmā.

Nodrošinot publisku pieeju tiesu spriedumiem, ir svarīgi aizsargāt cilvēku tiesības uz privāto dzīvi. Tas nozīmē to, ka noteikta informācija nevar tikt atklāta, publicējot lēmumus internetā. Pirmām kārtām tas attiecas uz to cilvēku datiem, kas iesaistīti tiesas procesā – lieciniekiem un cietušajiem. Sabiedrībai jābūt tiesībām zināt, ka noteikta persona, kura izdarījusi noziegumu, ir atzīta par vainīgu un notiesāta. Tomēr nav nepieciešams publicēt datus par lieciniekiem un cietušajiem. Šī informācija var palikt neatklāta, un vārda un uzvārda vietā var tikt lietoti iniciāļi.

Jautājumu par to, kāda informācija ir atklājama var risināt pēc tiesu spriedumu publiskas datu bāzes izveidošanas. Šobrīd, ņemot vērā to, ka informācijas pieejamība ir demokrātijas pamats, ir ļoti būtiski, lai valsts amatpersonas pieņemtu konceptuālu lēmumu par tiesu spriedumu publicēšanu.

Tiesu amatpersonām jābūt iespējai informēt medijus par notikumiem savā darbības jomā. Tomēr tiesu amatpersonas nedrīkst, piem., pārkāpt piemērojamos noteikumus par slepenību. Tāpat arī viņi nedrīkst publiskot slepenu oficiālu dokumentu.

7.2. Tiesnesis un mediji

Tiesnesis nedrīkst atklāt nekādu informāciju par sprieduma vai lēmuma saturu, kamēr tas nav nolasīts. Tiesnesis nedrīkst izpaust informāciju par tiesnešu apspriedes gaitu. Tiesnesis, kurš komentē izskatāmo lietu, riskē tikt diskvalificēts, jo ir sniedzis iepriekš izveidotu uzskatu par attiecīgo lietu.

Tāpēc tiesnesim, kurš vēlas komentēt lietas, kurās viņš ir piedalījies, jāatturas izpaust kas vairāk nekā acīmredzamais no tiesas pamatojuma. Tomēr tiesnesim būtu jāļauj diskutēt par konkrētu lietu tiktāl, ja viņš neatklāj vairāk, nekā tas redzams no tiesas pamatojuma, un tas nav ne morāli, ne juridiski nepareizi tiesnesim sevi publiski aizstāvēt sabiedrības priekšā, kad tiek kritizēts kāds konkrēts lēmums.

7.3. Mediju darba apstākļi

Tiesām jācenšas ievērot žurnālistu intereses. Darba apstākļi tomēr atšķiras dažādās tiesās. Dažas no mazākajām tiesām piedāvā žurnālistiem aktīvus pakalpojumus, piem., laikus izsūtot lietu sarakstus, kamēr citas piekopj pasīvāku politiku. Atšķirības skaidrojamas ar nevienādiem darba apstākļiem tiesās un dažādām mediju prasībām.

Žurnālistiem jābūt viegli pieejamai informācijai par to, vai tiesā ir iesniegtas interesantas prasības, un vienkārša informācija jāizsniedz nekavējoties. Tomēr, ja žurnālists pieprasa materiālus, kuri ilgi jāmeklē tiesu arhīvos, tiesai būs nepieciešams laiks to sagatavošanai. Dokumentus medijiem var izsniegt bez maksas, īpaši, ja tie ir īsi.

7.4. Tiesu atsaucība masu medijiem

Katrai tiesai jāveido laba sadarbība ar mediju organizācijām, pat ja šo kontaktu veids atšķiras dažādās tiesās. Tiesas priekšsēdētājs vienmēr ir atbildīgs par informēšanas aktivitātēm.

Vispārīgu atbildi par to, vai tiesai būtu nepieciešama pastāvīga kontaktpersona sakaru nodrošināšanai ar medijiem, dot ir grūti. Daudzi žurnālisti dod priekšroku sazināties ar tiesnešiem, kas iesaistīti konkrētajā lietā. Tādā gadījumā kontaktpersonai nebūtu lielas nozīmes. Tomēr tiesu procesi, kam pievērsta liela mediju ieinteresētība varētu iecelt pagaidu preses sekretāru.

Ļoti būtiski ir noteikt, kurš tieši ir atbildīgs par sadarbību ar medijiem. Tāds ir tiesu komunikācijas politikas mērķis. Preses sekretāra institūcijas izveidošana var būt noderīga, tomēr tā ir atkarīga no finansu investīcijām un tiesnešu un tiesu personāla attieksmes. Ņemot vērā tiesu priekšsēdētāju augsto statusu un autoritātes līmeni, viņi varētu būt atbildīgi par attiecībām ar presi un tiesu komunikācijas politiku. Tiesu informācijas tulkošana no juridiskās valodas mediju valodā ir cits būtisks pienākums.

7.5. Informācijas izplatīšanas veidi

Informācijas izplatīšanai var tikt lietoti dažādi veidi. Tomēr likums nenosaka kopēju sistēmu atbildēšanai uz pieprasījumiem. Tādēļ ir būtiski veikt nepieciešamos grozījumus Informācijas atklātības likumā, kuriem būtu jāattiecas uz tiesām un tiesu institūcijām.

Preses konferences varētu rīkot saistībā ar tiesu procesiem, kas izraisa lielu mediju interesi. Uzaicinājumā jāmin kontaktinformācija ar tiesu pārstāvjiem, kuri var atbildēt uz jautājumiem tiem, kas nevar ierasties. Var izmantot arī paziņojumus presei. Abonēšanas pakalpojumi var

iedrošināt abonentus, piem., medijus vai advokātu birojus, saņemt aktuālu informāciju par tiesu nolēmumiem attiecībā uz konkrētā lietā. Tiešraides aprīkojums tiesu zālēs var veicināt reportāžas. Var būt noderīga lietu sarakstu izplatīšana medijiem.

8. Tiesu informācijas un spriedumu publicēšana

Ziņojumā par pašreizējo situāciju Latvijā 8.1. daļā ietvertajos likumos jābūt tādam principam, kas sabiedrībai dotu saprātīgu un vieglu pieeju tiesu nolēmumiem un tiesu informācijai ar zināmiem, likumā noteiktiem ierobežojumiem. Šādā nolūkā svarīga ir dokumentu publicēšana.

Praksē saprātīga un viegla pieeja informācijai nenotiek vienmēr, kā jau minēts ziņojumā par pašreizējo situāciju Latvijā.

Šie ieteikumi balstās uz 2.ziņojuma 8.daļu par tiesu caurredzamības modeli.

8.1. Likumdošanas normas

Kā jau minēts šī ziņojuma 8.1.daļā attiecībā uz tiesu nolēmumu publicēšanu, tiesām, izņemot Satversmes tiesu, nepastāv nekādas juridiskas prasības publicēt tiesu spriedumus. Vienīgā prasība ir tāda, ka atbildīgajam tiesnesim beidzot lietas izskatīšanu, spriedums jānolasa atklātā tiesas sēdē.

8.2. Tiesu nolēmumu publicēšana

Latvijas likumi jāgroza tā, lai dotu juridisku spēku pašreizējai praksei, t.i., ka izlases kārtā tiek publicēti tiesu spriedumi no visu līmeņu tiesām. Pašlaik nav iemesla grozīt esošo publicēšanas mehānismu, saskaņā ar kuru Augstākā tiesa publicē savus nolēmumus, kamēr Tiesu namu aģentūra visu citu tiesu nolēmumus (skat. 8.2.daļu no ziņojuma par pašreizējo situāciju Latvijā. Ja nepieciešams šajā procesā jāievieš izmaiņas tikai tad, kad Tiesu nama aģentūrai tiek sastādīts biznesa plāns (4.aktivitāte no šī projekta 1. komponenta), un pēc diskusijām ar Augstāko tiesu. Vērā jāņem arī ES direktīva 95/46/EC par personas datu apstrādi un likums Par personas datu aizsardzību, kurš ievieš direktīvu.

Pašreizējais publicējamo lietu atlases process darbojas labi, un droši vien nav iemesla to mainīt. Šo procesu varētu attiecināt ne tikai uz lietu publicēšanu papīra formātā (grāmatas), bet arī uz elektronisku publicēšanu. Elektroniski var tikt publicēta lielāka lietu izlase (portālā, kas tiek veidots šī projekta ietvaros), bet nav nepieciešams elektroniski publicēt visas lietas, kas izskatītas visu līmeņu tiesās. Kā jau norādīts citur, daudzas pirmās instances lietas atkārtojas, piem., zemes reģistrācija, šķiršanās u.c., un to publicēšana neko nedotu tiesu caurredzamībai. Līdzekļu nepietiekamības dēļ var būt neiespējami elektroniski publicēt visas lietas. Ja nepieciešams, var publicēt pirmās instances tipisko lietu izlasi vai nu uz papīra, vai elektroniski.

Tomēr, ja sabiedrības loceklis vēlas iegūt konkrētu tiesas nolēmumu (tādu, kas nav publicēts), tādai iespējai jābūt, bet ne bez maksas un tūlīt (tomēr bez liekas novilcināšanās nolēmuma izsniegšanā vai nevajadzīgām izmaksām, kas uzliktas pieprasītājam). Jāveido rentabls mehānisms un vadlīnijas pieprasītās informācijas izsniegšanā tā, lai tiktu segtas visas ar to saistītās izmaksas. Tas pats attiecināms arī uz laika ierobežojumiem, kuros pieprasītājam piešķirama informācija.

Nevajadzētu būt nekādiem ierobežojumiem par tiesu nolēmumu informācijas sniegšanu jebkādai privātai organizācijai, piem., avīzei, mācību žurnālam, grāmatu izdevējam u.c., kas vēlas publicēt tiesu nolēmumus. Vienīgais nosacījums ir tāds, ka informācijas pieprasījums nedrīkst nevajadzīgi apgrūtināt tiesu vai citu institūciju, kurai jāsniedz šī informācija. "Nevajadzīgi" būtu definējams, bet iespējams, ka tas ir, piem., nosacījums, ka noteiktu skaitu tiesu spriedumu var saņemt par velti un viss, kas pārsniedz šo skaitu, ir jāapmaksā, ievērojot minēto rentabilitātes principu. To vajadzētu attiecināt gan uz papīra formāta informāciju, gan uz elektronisko.

8.3. Tiesu informācijas publicēšana

Jautājums par to, kura tiesu informācija ir jāpublicē, ir izpētāms tuvāk, sagatavojot projekta dokumentu un TNA biznesa plānu, un tas balstīsies uz dažādiem kritērijiem, kā, piem., izmaksas pret pieprasījumu, likumdošanas prasības, atsevišķu informācijas daļu pieejamība, dažādi lietotāji ar dažādām vajadzībām un pieejas atļaujām.

8.4. Tiesu nolēmumu publicēšana medijos

Tiesu nolēmumu publicēšanai medijos nevajadzētu būt nekādiem ierobežojumiem. Vienīgie izņēmumi var būt tie, kas noteikti likumā, piem., slēgtās tiesas sēdēs pasludinātie tiesas nolēmumi.

9. Rekomendācijas par tiesu datorsistēmām

Gandrīz visām Latvijas tiesām ir nepieciešamais datoru aprīkojums, Interneta pieslēgums un apmācīts personāls. Tiesu nama aģentūra instalēs Tiesu informācijas sistēmu (TIS) visās Latvijas tiesās un apmācīs personālu tās lietošanā.

Lai nodrošinātu caurredzamību Latvijas tiesu sistēmā, TIS jābūt spējīgai uz informācijas apmaiņu ar piedāvāto tiesu informācijas portālu (Portāls), kas tiek veidots šī projekta ietvaros.

Kopumā TIS un Portāls ir pilnīgi neatkarīgas sistēmas katra ar savām lietojumprogrammām (aplikācijām) un datu bāzēm (sk. tālāk shēmas). Portālam jāsaņem no TIS zināma informācija, lai tas būtu noderīgs. Ir trīs tālāk ilustrētie galvenie veidi, kā tas izdarāms.

1. Datu eksports/imports izmantojot starpfailu

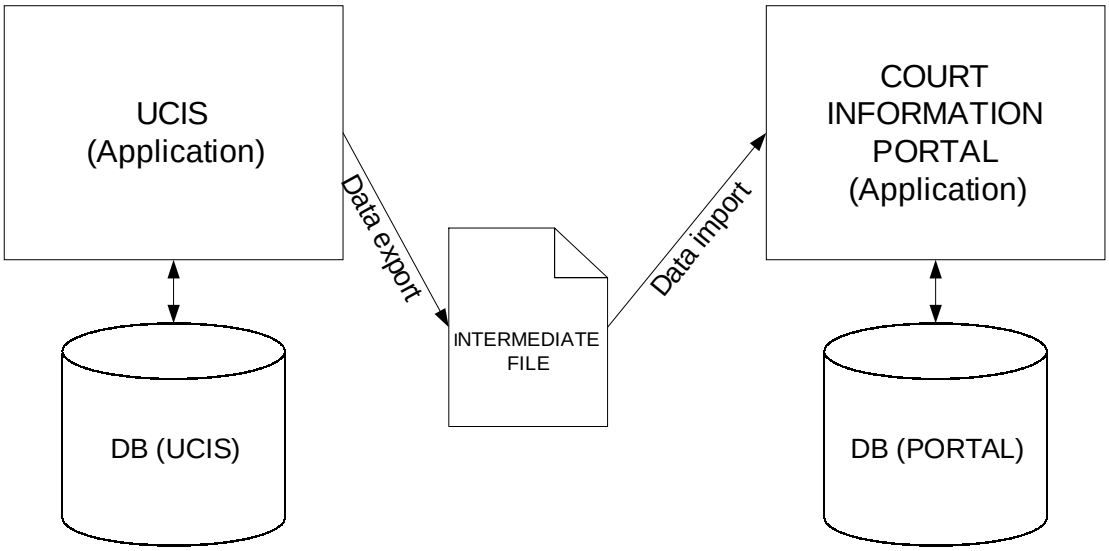

Šajā mehānismā TIS (precīzāk aplikācija) ierakstīs nepieciešamo informāciju starpfailā ar **fiksētu** struktūru. Portāls (aplikācija) saņem informāciju un ievieto to Portāla datu bāzē.

Fiksētā starpfaila struktūra nodrošinās to, ka izmaiņas TIS neietekmēs Portāla lietojumprogrammu un tā datu bāzi.

2. Tieša datu ievietošana no TIS aplikācijas

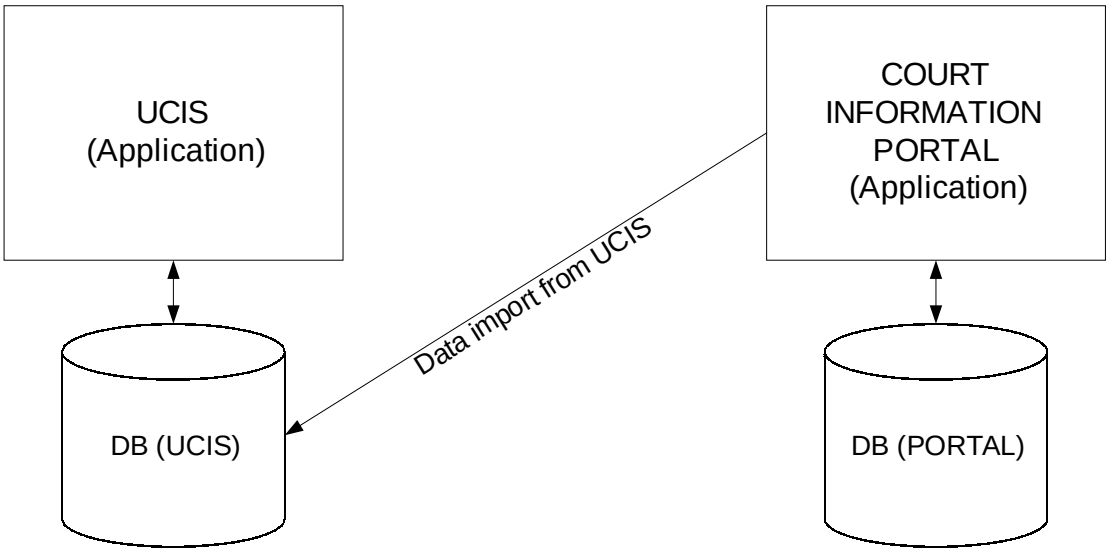

Portāls (aplikācija) saņem informāciju no TIS datu bāzes tieši un ievieto to Portāla datu bāzē.

Šajā gadījumā izmaiņas TIS datu bāzē izsauks izmaiņas Portāla aplikācijā. Tomēr šajā gadījumā, ja TIS kaut ko maina, tiesu informācija nebūs pieejama, kamēr Portāls neizmainīs savu aplikāciju. Pastāvēs atšķirības starp TIS un Portālu, kamēr netiks izveidota informācijas apmaiņas sistēma.

3. Tiešs datu eksports uz Tiesu informācijas Portāla DB

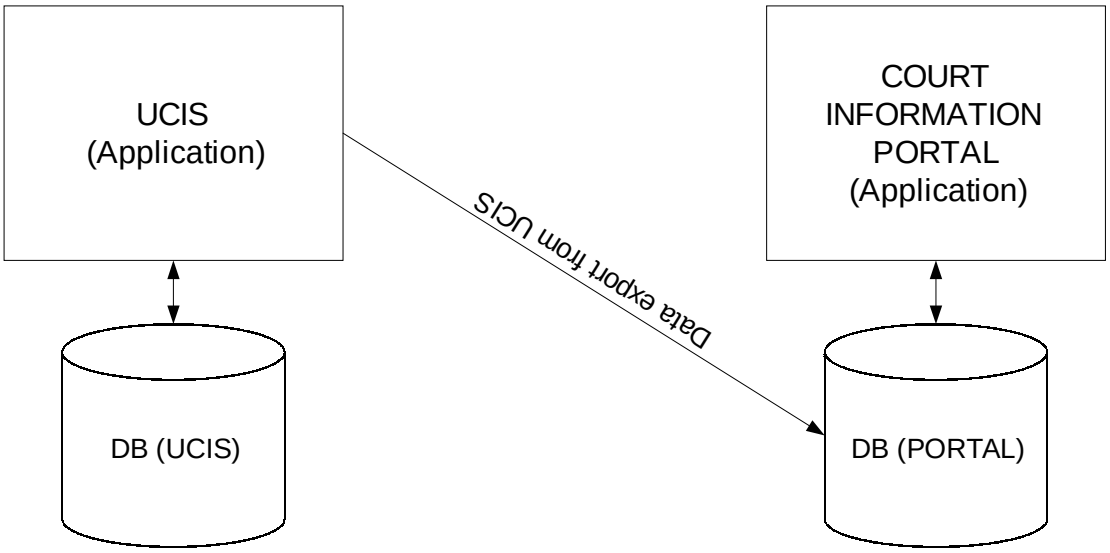

TIS (aplikācija) ieraksta informāciju tieši Portāla datu bāzē.

Šajā gadījumā Portāla datu bāzes izmaiņas nebūs pieejamas, kamēr Portāls izmainīs savu lietojumu vai otrādi. Pastāvēs atšķirības starp TIS un Portālu, kamēr netiks izveidota informācijas apmaiņas sistēma.

Salīdzinot, mēs redzam, ka vislabākā izvēle būtu fiksēts starpfails lietošana (1.shēma). Šis mehānisms pasargā abu sistēmu neatkarību.

9.1. Jautājumi, kas attiecas uz TIS

Lai gan 26 tiesās ir instalēts TIS, praktiski tiek ievadīti statistiskie dati par civillietām. Vienīgās tiesas, kas aktīvi darbojas ar TIS ir Kuldīgas tiesa un Augstākā tiesa. Apmācības par TIS lietojumu nav pabeigtas. Tas nozīmē to, ka TIS satur nelielu informācijas apjomu, ko var izmantot Portālā, un bez TIS informācijas Portāls ir praktiski nederīgs.

Ir ierosināts pabeigt TIS instalēšanu un apmācību visās tiesās šogad martā, aprīlī un maijā. Tāpat ir ierosināts ievadīt TIS statistiskos datus par krimināllietām.

Kamēr teorētiski ir iespējams Portālā manuāli ievadīt (tiesās) tiesu lēmumus un tiesu informāciju, praktiski tas Portālam sniegs maz, jo tiks ievadīts neliels informācijas apjoms tiesu līdzekļu trūkuma dēļ. Datu ievadīšana portālā nav tiesu personāla prioritārs uzdevums.

Tā kā TIS projekta noslēgums ir plānots tikai 2006.gadā (pēc vairāk nekā 3 ½ gadiem), TIS jā steidzas darbu paātrināt.

Secinājumi:

- Bez TIS informācijas līdz šī projekta noslēgumam Portālā būs tikai statistikas dati un jebkādi materiāli, kas tiks sagatavoti šī projekta ietvaros, piem., apmācību un izglītības materiāli un kursi.
- Ir iespējams ievadīt tiesu informāciju un tiesu lēmumus, bet projekta ietvaros nav tādu resursu, lai to paveiktu, un arī tiesām nav tādu resursu; datu apjoms ir pārāk liels šim risinājumam, lai tam būtu kāda praktiska nozīme.

Rekomendācija:

Tā kā tiesu aktivitātes ir Tieslietu ministrijas kompetencē , var būt nepieciešams izdot instrukciju tiesām, lai tās uzsāk ievadīt tiesu nolēmumus un tiesu informāciju TIS.